

Święta Elżbieta Węgierska

Życiorys cz. I

Elżbieta urodziła się 7 lipca 1207 r. na zamku Sárospatak na Węgrzech. Jej ojcem był król węgierski Andrzej II, a matką Gertruda von Andechs-Meranien, siostra św. Jadwigi Śląskiej. Ze strony ojca Elżbieta była potomkinią węgierskiej rodziny panującej Arpadów, a ze strony matki - Meranów. Dziewczynka otrzymała staranne wychowanie na zamku Wartburg (koło Eisenach), gdzie przebywała od czwartego roku życia, gdyż była narzeczoną starszego od niej o siedem lat przyszłego landgrafa Ludwika IV. Ich ślub odbył się w 1221 r. Mała księżniczka została przywieziona na Wartburg z honorami należnymi jej królewskiej godności. Mieszkańców Turyngii dziwił kosztowny posag i dokładnie notowali skarby: złote i srebrne puchary, dzbany, naszyjniki, diademy, pierścienie i łańcuchy, brokaty i baldachimy. Elżbieta wiozła w posagu nawet wannę ze szczerego srebra. Małżeństwo młodej córki królewskiej stało się swego rodzaju politycznym środkiem, mającym pogłębić i wzmocnić związki między oboma krajami.

Święta Elżbieta Węgierska

Życiorys cz.II

Elżbieta prowadziła zawsze ascetyczny tryb życia pod kierunkiem franciszkanina Rüdigera, a następnie Konrada z Marburga. Rozwijając działalność charytatywną założyła szpital w pobliżu zamku Wartburg, a w późniejszym okresie również w Marburgu (szpital św. Franciszka z Asyżu). Konrad z Marburga pisał do papieża Grzegorza IX o swojej penitencie, że dwa razy dziennie, rano i wieczorem, osobiście odwiedzała swoich chorych, troszcząc się szczególnie o najbardziej odrażających, poprawiała im poślanie i karmiła. Życie wewnętrzne Elżbiety było pełną realizacją ewangelicznej miłości Boga i człowieka. Wytrwałość czerpała we Mszy św., na modlitwie była niezmiernie skupiona. Wiele pracowała nad cnotą pokory, zwalczając odruchy dumy, stosowała ostrą ascezę pokuty.

W 1227 r., po śmierci męża, który wyruszył na wyprawę krzyżową cesarza Fryderyka II, złożyła ślub wdowieństwa i wraz z trójką dzieci opuściła Wartburg, na krótki czas zatrzymując się w Eisenach, a potem na zamku Pottenstein w Bawarii. Mimo nalegań opiekującego się nią krewnego, bp. Egberta, nie chciała wyjść ponownie za mąż. Po przeniesieniu się do Marburga w 1228 r. złożyła na ręce Konrada z Marburga ślub wyrzeczenia się świata i przyjęła jako tercjarka habit franciszkański. W Marburgu Elżbieta ufundowała szpital, który dedykowała św. Franciszkowi, a resztę majątku rozdała ubogim. Ostatnie lata spędziła w skrajnym wyrzeczeniu i ubóstwie. Szaro odziana i bosa nie różniła się od biedaków, którym posługiwała. Zamieszkała w szpitalu - prowadziła działalność dobroczynną, modląc się i umartwiając ofiarnie posługiwała chorym i biednym.

Święta Elżbieta Węgierska

Życiorys cz.III

Elżbieta zmarła w nocy z 16 na 17 listopada 1231 r., mając zaledwie 24 lata. Śmierć nastąpiła prawdopodobnie z wycieńczenia spowodowanego nadmiernymi umartwieniami. Na pogrzeb przybyły tłumy, by pożegnać się ze swą czczoną i ukochaną władczynią i matką. Już cztery lata po jej śmierci, 27 maja 1235 r. papież Grzegorz IX ogłosił Elżbietę świętą, nazywając ją drugą św. Klarą.

Zwłoki Elżbiety złożono w 1236 r. we wczesnogotyckim kościele w Marburgu pod jej wezwaniem. Spoczywają w trumnie ozdobionej wielką ilością pereł i drogich kamieni, stanowiącej jedno z najpiękniejszych i najbogatszych zabytków rzeźby średniowiecznej. Kościół wzniósł w latach 1235-1283 Zakon Niemiecki (krzyżaków). Na konsekrację kościoła przybył osobiście cesarz Fryderyk II. Z okazji wystawienia sarkofagu powiedział: "Ponieważ nie udało mi się ukoronować cię na świecką cesarzową, koronuję cię na jedną z królowych w królestwie Bożym" i położył koronę na sarkofagu.

Antal Doráti

Życiorys

* **Antal Doráti (ur. 9 kwietnia 1906 w Budapeszcie, zm. 13 listopada 1988 w Gerzensee, Szwajcaria) – węgiersko-amerykański dyrygent i kompozytor. Doráti urodził się w rodzinie z muzycznymi tradycjami, jego ojciec był skrzypkiem budapeszteńskiej filharmonii. Po ukończeniu sławnego Fasori Gimnázium, studiował w Akademii Muzycznej im. Ferenc Liszta, jego profesorami kompozycji byli Zoltán Kodály i Leó Weiner, a fortepianu Béla Bartók. Nagrał wiele płyt, w tym dzieła Haydna (m.in. jego wszystkie 107 symfonii), Bartóka i Zoltána Kodálya. Doráti nie tylko dyrygował, lecz również komponował i aranżował. W 1983 został pasowany przez Elżbietę II na rycerza. Doráti był stałym dyrygentem następujących orkiestr:**

Dallas Symphony Orchestra (1945–1948)

Minneapolis Symphony Orchestra (1949–1960)

BBC Symphony Orchestra (1963–1966), która grywała również jego kompozycje Orkiestra filharmonii sztokholmskiej (1966–1970), z którą nagrał wiele własnych kompozycji.

National Symphony Orchestra w Waszyngtonie (1970–1977)

Detroit Symphony Orchestra (1977–1981)

Royal Philharmonic Orchestra (1975–1979).

Sándor Petőfi

Życiorys cz. I

- * **Sándor Petőfi** ur. 1 stycznia 1823 w Kiskőrös, zm. prawdopodobnie 31 lipca 1849 w Segesvárze, dzisiejsza Sighișoara – poeta węgierski, ideowy przywódca młodzieży budapeszteńskiej, uczestnik powstania węgierskiego. Urodził się jako Alexander Petrovics. Jego ojcem był Stephanus Petrovics (węg. István Petrovics), którego ojczystym językiem był węgierski, chociaż był on serbskim uchodźcą. Matka, Mária Hruz, była Słowaczką. Mimo to młody Petőfi miał silną świadomość przynależności do narodu węgierskiego. Ojciec próbował zapewnić mu jak najlepszą edukację, ale kiedy Sándor miał 15 lat rodzina straciła majątek podczas powodzi wywołanej przez wylanie Dunaju w 1838. Sándor musiał opuścić szkołę średnią i wykonywał różne prace dla peszteńskich teatrów, był nauczycielem, a następnie żołnierzem. Został jednak zwolniony z wojska ze względu na zły stan zdrowia. Wreszcie wstąpił do kolegium w mieście Pápa. Tam po raz pierwszy spotkał węgierskiego pisarza Mórá Jókaiá. Po roku, w 1842, wydał pierwszy swój wiersz *A borozó* („Bar”) pod nazwiskiem Sándor Petrovics. W listopadzie tego samego roku opublikował ten wiersz pod nazwiskiem „Petőfi”. W poszukiwaniu środków do życia trafił do Pesztu, gdzie opublikowano jego utwory, które wkrótce przyniosły mu sławę. Stał na czele młodych radykałów, którzy określali się Młodymi Węgrami. Domagali się oni niepodległości dla Węgier. Odegrali znaczącą rolę w czasie wiosny ludów na Węgrzech. W 1847 ożenił się z Julią Szendrey.

Sandor Petofi

Życiorys cz.II

15 marca 1848 Petőfi i jego zwolennicy opublikowali manifest, w którym domagali się przede wszystkim zniesienia cenzury, powołania niezależnego rządu węgierskiego, równości wobec prawa dla wszystkich obywateli, likwidacji pańszczyzny. Stało się to początkiem powstania węgierskiego. Petőfi zaangażował się w nie zarówno jako poeta, jak i żołnierz. Jego pieśń „*Powstań, Węgrze, Ojczyzna Cię woła!*” rozbudzała ducha patriotycznego wśród Węgrów. On sam zginął jako adiutant generała Józefa Bema w bitwie pod Segesvárem.

W 1948 jego wizerunek i nazwisko znalazły się na medalu nadawanym z okazji stulecia powstania przez komunistyczne władze Republiki Węgierskiej nazwanym Medal Honorowy 48-ego (węg. *48-as Diszérem*). Otrzymywały go wyłącznie osoby pracujące w policji lub siłach zbrojnych, za osiągnięcie znaczących wyników w tzw. „świadomości demokratycznej”.

Sandor Petofi

Życiorys cz.III

Sándor Petőfi był pierwszym po Ianusie Pannoniusie poetą węgierskim o randze europejskiej, najwybitniejszym przedstawicielem węgierskiej poezji romantycznej, w nowatorski sposób podejmującym tradycję i wzory twórczości ludowej.

Jest autorem wierszy zawierających wezwania do walki o przemiany społeczne i niepodległość (m.in.: *W imieniu ludu*, *Pieśń narodowa*, *Pieśń bojowa*), a także liryki miłosnej i krajobrazowej, poematów i powieści:

***Wojak Janosz* (inny tytuł *Janosz Witeź*) (1844, wyd. pol. 1869),**

***Apostoł* (1846, wyd. pol. 1921),**

***Stryczek kata* (inny tytuł *Oko za oko, ząb za ząb*) (1846, wyd. pol. 1884);**

Zbiory:

***Wybór poezyj* (Wydawnictwo Dzieł Tanich Wiślickiego Adama, 1880)**

***Poezje wybrane* (Towarzystwo Polsko-Węgierskie, 1930),**

***Wybór poezji* (Czytelnik, 1951),**

***Poezje* (PIW, 1971),**

***Poezje wybrane* (Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1973).**

Podsumownie

Święta Elżbieta Węgierska – ur.7 lipca 1207r. - zm. Z 16 na 17 listopada 1231r. Miała zaledwie 24 lata. Jest patronką Dzieł miłosierdzia oraz bractw i zgromadzeń zakonnych.

Antal Dorati – ur.9 kwietnia 1906r. w Budapeszcie - zm. 13 listopada 1988 w Gerzensee, Szwajcaria. Był wybitnym drygentem.

Sandor Petofi – ur. 1 stycznia 1823r. zm. prawdopodobnie 31 lipca 1849 w Segesvárze, dzisiejsza Sighișoara. Poeta węgierski, ideowy przywódca młodzieży budapeszteńskiej, uczestnik powstania węgierskiego

Zdjęcia

Święta Elżbieta Węgierska

Sandor Petofi

Antal Doráti

